gemeente
Haarlemmermeer

raadsvoorstel

Onderwerp	Aanschaf en verlenging tijdelijke onderwijshuisvesting voor nieuwkomers
Portefeuillehouders	Marjolein Steffens-van de Water, Charif El Idrissi, MSc
Stellers	Ilse Schippers-Boing en Thierry van der Weide
Collegevergadering	23 mei 2023
Raadsvergadering	
Raadsvoorstelnummer	7736035

1. Voorstel

Collegebesluit(en)

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. een krediet van € 1.000.000 te autoriseren en hiervan € 1.000.000 vrij te geven in 2023 ten behoeve van de aanschaf van tijdelijke onderwijshuisvesting voor het nieuwkomersonderwijs voor kinderen tot 12 jaar bij IKC Wereldwijs in Hoofddorp en hiertoe de 19e kredietverstrekking van 2023 vast te stellen. De verwachting is dat dit bedrag voor € 927.000 wordt gedekt door het Rijk met de 'Regeling onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers' (de OHBA-regeling). Hiervoor wordt een aanvraag ingediend bij het Rijk. Het restant wordt gedekt uit de programmabegroting van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijshuisvesting (IHP);
2. de financiële gevolgen voor de huur van tijdelijke onderwijshuisvesting voor het nieuwkomersonderwijs voor kinderen van 12 jaar en ouder met een totale omvang van € 54.332 (€ 15.980 in 2023 en € 38.352 in 2024) incidenteel te verwerken bij de Najaarsrapportage 2023 en de programmabegroting 2024-2027.

2. Samenvatting

In Haarlemmermeer wordt al vele jaren onderwijs gegeven aan kinderen die niet in Nederland geboren zijn en – met verschillende motieven – naar Nederland zijn gekomen. Voor de leerlingen in het basisonderwijs hebben we hiervoor de Internationale Taalklassen (ITK) en voor de leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben we de Internationale Schakelklassen (ISK). Het ITK is gehuisvest bij IKC Wereldwijs in Graan voor Visch in Hoofddorp en het ISK bij het Hoofdvaart College, locatie Hammarskjöldstraat in Hoofddorp.

Elk kind heeft recht op onderwijs, binnen drie maanden na aankomst in Nederland. Door de komst van de crisisnoodopvang en de tijdelijke noodopvang in onze gemeente is extra onderwijshuisvesting nodig. Dit voorstel voorziet in de aanschaf van ongeveer 500 m2 tijdelijke onderwijshuisvesting bij IKC Wereldwijs tot en met maart 2028 en het verlengen van de tijdelijke onderwijshuisvesting (twee lokalen) bij het ISK tot en met december 2024.

3. Uitwerking

3.1 Wat willen we bereiken?

In Haarlemmermeer wordt al vele jaren onderwijs gegeven aan kinderen die niet in Nederland geboren zijn en – met verschillende motieven – naar Nederland zijn gekomen. Voor de leerlingen in het basisonderwijs hebben we hiervoor de Internationale Taalklassen (ITK) en voor de leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben we de Internationale Schakelklassen (ISK). ITK is gehuisvest bij IKC Wereldwijs in Graan voor Visch en ISK bij het Hoofdvaart College, locatie Hammarskjöldstraat.

Door de komst van de crisisnoodopvang en de tijdelijke noodopvang is extra onderwijshuisvesting binnen onze gemeente nodig. De kinderen die op beide locaties verblijven volgen tot nu toe geen onderwijs. Zij zijn echter wel leerplichtig zoals ieder kind in Nederland. Het gezamenlijke doel van de gemeente, de schoolbesturen en het COA is om ook deze nieuwkomers en eventuele toekomstige nieuwkomers zo snel als mogelijk in het onderwijs te laten instromen. Hiervoor is extra onderwijshuisvesting nodig. Omdat de crisisnoodopvang tijdelijk is (tot 31 december 2023), gaat het vanaf januari 2024 om een groep van gemiddeld 45 kinderen vanuit de tijdelijke noodopvang aan de Planeetbaan in Hoofddorp. Dit aantal is gebaseerd op het feit dat gemiddeld 10% van het aantal mensen in een opvanglocatie kind is.

3.2 Wat gaan we daarvoor doen?

Op dit moment zijn er 103 kinderen (80/crisisnoodopvang – 23/tijdelijke noodopvang) die onderwijs moeten krijgen. De meeste kinderen bezoeken een paar dagdelen per week het zogenoemde landingsprogramma in Rijsenhout, dat bekostigd wordt door het COA. Een kind kan maximaal drie maanden het landingsprogramma volgen (vanaf het moment dat het kind in Haarlemmermeer woont). Kinderen kunnen rustig landen, sociaal emotioneel sterker worden, voordat zij geplaatst worden binnen het ITK, ISK of in enkele gevallen direct in het regulier onderwijs.

<u>Huisvesting intake en basisonderwijs - ITK</u>

Omdat de klassen van het ITK vol zitten, zoeken we voor de kinderen die we op dit moment niet kunnen plaatsen en voor het afnemen van de intake van nieuwe kinderen een andere locatie. De eisen die hieraan gesteld worden, zijn:

- ruimte voor 100 leerlingen (in circa 4-5 groepen en wat ruimte voor onverwachte groei). Het gaat hierbij om Oekraïense kinderen die nog geen onderwijs krijgen bij het ITK op de locatie van IKC Wereldwijs, om kinderen die nu nog niet vanuit het landingsprogramma geplaatst kunnen worden bij het ITK en om de nieuwe kinderen die binnen gaan komen op de tijdelijke noodopvang aan de Planeetbaan;
- voor de intake-locatie: twee spreekruimten/kantoren voor het houden van intakes;
- voor de intake-locatie: een speellokaal;
- locatie bij voorkeur dicht bij de Planeetbaan in verband met de bereikbaarheid;
- zo dicht mogelijk bij de ITK-locatie van IKC Wereldwijs, zodat de taalexpertise van docenten direct en multi inzetbaar is en het personeelstekort opgevangen kan worden door slimme inzet van beschikbare docenten en onderwijsassistenten;
- in verband met de wettelijke verplichting voor bewegingsonderwijs, ook niet te ver van een gymvoorziening.

Als we de huidige onderwijshuisvestingsportefeuille in ogenschouw nemen, komen we tot de conclusie dat, gelet op de afstand tussen de Planeetbaan en Graan voor Visch, alleen IKC Wereldwijs in aanmerking komt, hoewel deze school geen leegstand kent. Daarnaast zijn hier de internationale taalklassen gevestigd en dus ook de benodigde expertise.

Omdat de locatie van IKC Wereldwijs aan alle eisen voldoet, is de oplossing om hier tijdelijke onderwijshuisvesting te realiseren.

Huisvesting voortgezet onderwijs - ISK
Op 23 februari 2023 heeft schoolbestuur Dunamare voor het ISK twee lokalen tijdelijke onderwijshuisvesting neergezet. Deze huisvesting is vergund tot en met juli 2023. Wanneer deze huisvesting met een langer geldige vergunning kan blijven staan, geeft Dunamare aan dat de capaciteitsbehoefte voor het onderwijs aan kinderen van 12 jaar en ouder voldoende is. Met deze uitbreiding meegeteld kan ISK aan tien groepen leerlingen onderwijs verzorgen. Mocht het aantal kinderen van 12 jaar en ouder afnemen, dan is het (eventueel) mogelijk deze locatie als overlooplocatie te gebruiken van het ITK.
Naar verwachting wordt eind 2024 de nieuwe huisvesting van het Hoofdvaartcollege, Praktijkschool De Linie en het ISK opgeleverd. Hiermee verhuist het ISK van de Hammarskjöldstraat naar deze nieuwe locatie in Lincolnpark en zal de tijdelijke onderwijshuisvesting niet meer nodig zijn.

3.3 Wat mag het kosten?

Aanschaf tijdelijke huisvesting intake en basisonderwijs - ITK
De kosten voor de aanschaf van tijdelijke onderwijshuisvesting en eerste inrichting, onderwijsleerpakket en meubilair worden geraamd op € 1.000.000. Hiervoor vragen we krediet aan bij de raad en vragen wij dit krediet vrij te geven in 2023 zodat we de noodzakelijke tijdelijke onderwijshuisvesting zo snel als mogelijk kunnen realiseren en de nieuwkomers van onderwijs kunnen voorzien.

Gemeenten kunnen voor de huisvestingskosten van het basisonderwijs aan nieuwkomers een beroep doen op de landelijke OHBA-regeling. Op grond van deze regeling verwachten wij een bijdrage van € 927.000 te ontvangen. Dit bedrag volgt uit het ingevulde aanvraagformulier dat bij de OHBA-regeling hoort.

Na aftrek van de rijksbijdrage blijft er nog € 73.000 over waarvoor op dit moment geen dekking is. Deze investering valt onder de categorie tijdelijke gebouwen van het activabeleid en wordt conform deze categorie afgeschreven in tien jaar. De kapitaallast per jaar bedraagt € 8.000 en zal gedekt worden vanuit het IHP.

Verlenging huur tijdelijke huisvesting voortgezet onderwijs - ISK
De kosten zijn exploitatielasten en bestaan uit huurkosten per maand. De incidentele kosten voor de huur van tijdelijke onderwijshuisvesting voor het ISK voor de periode van augustus 2023 tot en met december 2024 zullen € 54.332 (€ 3.196 incl. BTW per maand, voor 17 maanden) bedragen. In januari 2025 verhuist het ISK naar de nieuwbouwlocatie en zal de huur van deze tijdelijke onderwijshuisvesting niet meer nodig zijn.

Het Rijk heeft geen regeling voor het bijdragen in de kosten voor onderwijshuisvesting in het voortgezet onderwijs. Dunamare en/of de gemeente zullen deze kosten zelf moeten dragen.

Wij stellen voor de financiële gevolgen voor de huur van tijdelijke onderwijshuisvesting voor het nieuwkomersonderwijs voor kinderen van 12 jaar en ouder te verwerken in de Najaarsrapportage 2023 en de programmabegroting 2024-2027. De volledige jaarlasten bedragen € 15.980 in 2023 en € 38.352 in 2024. Dunamare is met de andere Haarlemmermeerse schoolbesturen in gesprek over de verdeling van de kosten voor de nieuwkomers. Deze verdeling betreft de totale kosten (zoals bijvoorbeeld ook personeel), dus niet alleen de huisvesting. De besturen maken met elkaar afspraken over alle kosten.

Vervolgens gaan Dunamare en de gemeente in gesprek over de kosten voor de onderwijshuisvesting. De gemeente heeft voorgesteld de helft van deze kosten te betalen, maar zekerheid hierover hebben we nog niet. Vanwege praktische overwegingen vragen we de raad het volledige bedrag beschikbaar te stellen. De uiteindelijke bijdrage zullen we in de Najaarsrapportage 2023 en de programmabegroting 2024-2027 verwerken.

Urgentie ITK en ISK: de 3 O's
De kosten voor de aanschaf van tijdelijke onderwijshuisvesting voor het ITK en de verlenging van de huur van tijdelijke onderwijshuisvesting bij het ISK zijn onvermijdbaar omdat de gemeente een zorgplicht heeft voor de onderwijshuisvesting van scholen en op korte afstand vanaf de verblijfsaccommodatie geen leegstaande lokalen of andere passende oplossingen beschikbaar zijn. Deze taalklassen zijn voor de schoolbesturen niet op een ander wijze te organiseren. Daarnaast is deze stap onuitstelbaar omdat er op dit moment kinderen zijn die geen onderwijs krijgen, de tijdelijke onderwijshuisvesting is zo snel als mogelijk nodig om voor het groeiende aantal nieuwkomers voldoende onderwijshuisvesting te realiseren en onvoorzien omdat met het aantal nieuwkomers geen rekening was gehouden ten tijde van de Voorjaarsrapportage 2023.

In de programmabegroting worden de kosten en de bijdragen verantwoord op programma: Maatschappelijke Ontwikkeling, beleidsdoel B: Onze jonge inwoners ronden een opleiding af die past bij hun mogelijkheden en ontwikkelen maximaal hun talent, taakveld 4.2.

Wat zijn de financiële risico's?
Omdat het gaat om een inschatting van de kosten, bestaat er een risico dat het budget niet toereikend is om deze tijdelijke onderwijshuisvesting te huren en/of aan te schaffen. In dat geval verwerken we deze overschrijding bij de Najaarsrapportage 2023 of in de programmabegroting 2024-2027.

3.4 Wie is daarvoor verantwoordelijk?
De gemeente heeft de zorgplicht ten aanzien van voldoende onderwijshuisvesting voor de kinderen in Haarlemmermeer. Ondanks dat niet alle kinderen binnen het nieuwkomersonderwijs definitief gevestigd zijn in de Haarlemmermeer (niet staan ingeschreven), verblijven ze wel in onze gemeente en heeft de gemeente dus de verantwoordelijkheid voor deze kinderen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het leveren van het onderwijs. Dit alles gaat in overleg met het COA.

De raad is verantwoordelijk voor het autoriseren van het krediet. Ons college is verantwoordelijk voor het uitwerken van een langetermijnvisie voor onderwijshuisvesting. Dit doen wij samen met de schoolbesturen en hebben we vastgelegd in het IHP 2017 (2017.0026699) en de actualisaties van het IHP in 2019 (2019.0057843) en 2022 (2022.0001788). Binnen ons college is de portefeuillehouder Onderwijs het eerste aanspreekpunt.

3.5 Welke overige relevante informatie is beschikbaar?
Wettelijke grondslag
De Verordening Voorzieningen Onderwijshuisvesting Haarlemmermeer 2023 voorziet niet in de huisvestingsvoorziening voor nieuwkomersonderwijs. Artikel 30 (beslissing college in gevallen waarin de verordening niet voorziet) biedt de mogelijkheid om als gemeente toch aan de zorgplicht voor onderwijshuisvesting te kunnen voldoen.

Participatie en Communicatie
Over het raadsvoorstel wordt gecommuniceerd via InfoMeer. Daarnaast zijn de schoolbesturen Meer Primair (basisonderwijs) en Dunamare (voortgezet onderwijs) nauw betrokken bij het proces en worden dus over het raadsbesluit geïnformeerd, hierbij worden de andere schoolbesturen van de Haarlemmermeer ook meegenomen.

3.6 Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?
Bij de Najaarsrapportage 2023 zal de raad over de stand van zaken worden geïnformeerd.

4. Ondertekening
Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,

de secretaris, de burgemeester,

Michiel Ruis Marianne Schuurmans-Wijdeven

b/a Jungen Nobel